

עת"א 9690/12/16 - יהודה אסייג, נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 9690-12-16 אסאייג(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני כבוד השופט יוסף בן-חמו
העותר יהודה אסייג,
נגד
המשיבים
1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים
2. מדינת ישראל

החלטה

בפני עתירת אסיר שהוגשה נגד שב"ס ונגד המרכז לגביית קנסות. האסיר עותר נגד ההחלטה של המשיב להפעיל את עונש המאסר חלף קנס שהוטל עליו במסגרת גז"ד בת.פ. 33570/12/10.

רקע עובדתי :

- בגזר הדין מיום 26/10/15 הושת על האסיר עונש מאסר של 6 חודשים, לריצוי בדרך של עבודות שירות וכן קנס בסך של 20,000 ₪ או 120 ימי מאסר תמורתו.
- בעקבות החלטה בתיק אחר נוסף, המורה על מעצרו של העותר עד תום ההליכים (מ"ת 23540/11/15), הורה בית המשפט ביום 15/12/15, לבקשת הממונה, על הפסקה שיפוטית והפקעה של עבודות השירות כך שהנאשם ירצה את העונש עפ"י גז"ד בת.פ. 33570/12/10, בדרך של מאסר בפועל.
- העותר הורשע בתיק הפלילי שבמסגרתו היה עצור - ת.פ. 23530/11/15, ונדון ביום 14/1/16 לעונש מאסר של 20 חודשים, חלקו במצטבר לעונש המאסר שעליו לשאת לאחר ההפקעה השיפוטית, כך שבסה"כ היה על העותר לרצות בגין שני המאסרים ביחד עונש כולל של 22 חודשים.
- לבקשת המרכז לגביית קנסות, הוצאה נגד העותר פקודת מאסר בשל אי תשלום הקנס שהושת עליו בתיק 33570/12/10.
- ביום 12/4/16 הופסק מניין תקופת המאסר אותה ריצה העותר והעותר החל לרצות מאותו יום את המאסר חלף קנס.

נימוקי העתירה:

- מעבר לעובדה שהעותר התבקש לחתום על קבלת המסמך מהמרכז לגביית קנסות באופן פורמלי בלבד, פקודת המאסר נמסרה לו בפועל רק ביום 1/5/16 שהוא התאריך המופיע על גבי אישור הפקס שנשלח מהמרכז לגביית קנסות לבית סוהר צלמון.
- העותר טוען כי המשיב פעל בדרך שאינה מקובלת ומוסדרת בחוק, כאשר הוחל במניין ריצוי עונש המאסר חלף הקנס בטרם ניתנה לעותר האפשרות המעשית לשלם את הקנס ולהימנע מריצוי המאסר תמורתו.
- לעותר יש את הזכות לשלם את סכום הקנס שבגינו הוצאה פקודת מאסר, בתוך 15 יום מיום שהוצאה פקודת המאסר. זכות זו ניטלה ממנו.
- נפגמה זכותו של העותר להליך הוגן.
- בטרם הפעלת פקודת המאסר, חלה חובה על המשיב לבדוק ולוודא שהעותר קיבל את מכתב ההתראה לביצוע פקודת המאסר, אך הוא לא עשה כן.
- בעניינו של העותר חלות הוראות סעיף 129א לחסד"פ. המשיבים התעלמו מהוראות סעיף 129א(ג) ולא נתנו לעותר התראה בכתב לפחות 14 יום מראש.
- לאור יתרת המאסר שנותרה לעותר לרצות, ניתן לרפא את הפגם המהותי בכך שיתאפשר לעותר לשלם את הקנס מיידית, ולמנות את כל התקופה בה הוא מרצה עונש מאסר כתקופה על חשבון תקופת המאסר הכולל של 22 חודשים שנגזרה עליו, בלבד.

כתב התשובה:

- בגזר הדין בת.פ. 33570/12/10 הוטל על העותר קנס בסך 20,000 ₪ או 4 חודשי מאסר תמורתו. בית המשפט הורה כי הקנס ישולם ב - 10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, שהראשון בהם ישולם עד ליום 15/11/15 ובכל 15 לכל חודש שלאחריו. עוד קבע בית המשפט כי אם לא ישולם תשלום אחד מסך התשלומים, יעמוד החוב כולו לפירעון מידי.
- משלא שולם הקנס, למרות שחלף המועד לתשלום, העבירה מזכירות בית המשפט את הטיפול בגביית הקנס למרכז לגביית קנסות.
- המרכז לגביית קנסות שלח התראות לעותר:
 - ביום 24/12/16 נשלחה בדואר רגיל דרישה לתשלום לכתובתו של העותר, רח' הרב יוסי בן קסמא 26 אלעד.
 - ביום 24/1/16 נשלחה לעותר הודעה שנייה, הפעם לכלא ניצן. ההודעה **נמסרה לידי העותר** ביום **26/1/16**. לדרישת התשלום צורפה "**הודעה בטרם הוצאת פקודת מאסר חלף קנס**".

לכתב התשובה של המשיבה צורפו מסמכים, ובכללם אישור המסירה נושא חתימתו של העותר.

- משלא פעל העותר בהתאם לדרישה ולא הסדיר את החוב, פנה המרכז לגביית קנסות לבית המשפט שחתם על פקודת מאסר חלף קנס ביום **6/4/16**.
 - ביום **1/5/16** התקבלה בבית סוהר צלמון פקודת המאסר חלף הקנס. עוד באותו יום הועבר לעותר "טופס הפעלת פקודת מאסר בשל אי תשלום קנס" והעותר חתם על הטופס.
 - מניין תקופת המאסר על פי פקודת המאסר חלף קנס החלה רק ביום **31/5/16** ולא כפי שטען ב"כ העותר.
 - מניין תקופת המאסר על פי הפקודה, הוחל - בהתאם להוראות סעיף 46 לחוק העונשין ולאחר שהעותר לא שילם את הסכום למרות שחלפה תקופה של חודש מאז חתם על טופס הפעלת פקודת מאסר.
 - המשיבה מבקשת לדחות את טענת העותר לפיה חתם העותר "באופן פורמלי" על הטופס. תוכן הכתוב בטופס מדבר בעד עצמו ואינו מותיר מקום לספק.
 - העותר **סיים** לרצות את עונש המאסר חלף קנס ביום **27/9/16**. מאותו מועד המשיך לרצות את תקופת המאסר הפלילי שמניינה הופסק עם תחילת מניין המאסר חלף קנס, כפי שמורה סעיף 46 לחוק העונשין.
 - העותר היה מודע לכל ההליך. נכח בבית המשפט בעת מתן גזר הדין ועל כן אין חובה לקיים דיון בנוכחות העותר בטרם הוצאת פקודת המאסר.
 - ככל שרצה העותר להשיג על ההתראה שנשלחה לו, היה עליו לפנות לבית המשפט טרם הפעלת פקודת המאסר ולא מס' חודשים לאחר שזו הופעלה והעותר סיים לרצות את תקופת המאסר.
- בדיון הוסיף וטען ב"כ העותר כי על המשיבה חלה חובה להודיע לסנגורו של העותר על ההתראה בשל אי תשלום קנס ולא להסתפק בהודעה שנשלחה לעותר בעת שריצה עונש מאסר בבית הכלא, וכשבאותה עת הוא היה במעצר ימים במסגרת חקירה שהתנהלה נגדו.

דין :

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים, נחה דעתי כי דין העתירה להידחות.

שלא כטענת ב"כ העותר, בעת שנמסרה לעותר "ההתראה השנייה" - **26/1/16**, היה העותר כבר בסטטוס של "אסיר", גם מכח ההפקעה השיפוטית - החלטה מיום **15/12/15** וגם מכח גזר הדין בתיק השני מיום **14/1/16**.

בגזר הדין מיום **26/10/15**, בו נדון העותר ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות (בטרם הפקעתם השיפוטית) ולקנס של 20,000 ₪ או 4 חודשי מאסר תמורתו, **נכחו גם העותר וגם בא כוחו**. פריסת תשלום הקנס ל- 10 תשלומים היתה **לבקשת הנאשם ובא כוחו**. בסיום הקראת גזר הדין, ניתנה החלטה נפרדת שנעתרה לבקשת הנאשם ובא כוחו והורתה על פריסת החוב לתשלומים החל מיום **15/11/15**. בהחלטה נרשם כי אם לא ישולם תשלום אחד מסך כל התשלום

יעמוד החוב כולו לפירעון מדי.

את הטענות שמעלה העותר כנגד המרכז לגביית קנסות, הוא יכל להעלות על פי זכותו, בדרך של הגשת ערעור לבית משפט השלום, (סעיף 70(א) לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, תשנ"ה - 1995). בית משפט השלום שאליה מוגש הערעור רשאי להורות על עיכוב ההליך והוא רשאי להתנות את העיכוב במתן ערובה להנחת דעתו [סעיף 70(ב)]. אלא שהעותר לא העלה כל טענה במהלך ההליכים שננקטו על ידי מרכז לגביית קנסות, ובחר לפנות לבית המשפט המנהלי לאחר שסיים לרצות את עונש המאסר חלף הקנס.

הפעולות המנהליות שנוקט המרכז לגביית קנסות **להפעלת מאסר חלף קנס** שלא שולם הינן מכח ההחלטה השיפוטית שהורתה על עונש המאסר ולא מכח הסמכות המנהלית שהוקנתה לרשם לענייני המרכז לגביית קנסות, לנקוט פעולות ולהטיל מגבלות לצורך גביית חוב, כמפורט בסעיף 7 לחוק.

הוצאת פקודת המאסר הינה יישום של החלטה שיפוטית של בית המשפט שגזר את דינו.

למרות זאת, בטיפולו בעניין מאסר חלף קנס, פועל המרכז לגביית קנסות באותה דרך בה הוא פועל בטרם נקיטת הליכים לגביית חוב מכח סמכותו המנהלית של רשם המרכז לגביית קנסות (צו כינוס, עיקול, הגבלה על כרטיס חיוב והגבלות נוספות כמפורט בחוק).

התנהלות זו של המרכז לגביית קנסות קיבלה ביסוס חוקי בהנחיות של בית המשפט העליון כפי שיפורט להלן.

סעיף 5 לחוק קובע :

"לא ינקטו צעדים לגביית החוב לפי חוק זה בטרם תשלח לחייב דרישה לתשלום החוב ובה יצוין המועד שבו על החייב לשלם את החוב. לא שילם החייב את החוב תישלח לו דרישה נוספת שתומצא בדרך הקבועה בפרק ל"ב לתקנות סדרי הדין האזרחי - תשמ"ד - 1984".

על פי האמור בכתב התשובה, כך נהג המרכז לגביית קנסות. ההודעה הראשונה נשלחה בדואר רגיל וההודעה השנייה הומצאה לעותר בהתאם לתקסד"א.

בדיון ברע"פ 8371/12 מ"י נ' **אולג גוסקוב**, בסעיף יט' לפסק הדין מצטט בית המשפט העליון החלטת ביניים שניתנה על ידו במסגרת הליך הערעור ביום 08/05/12, לגבי תוכן ואופי ההודעה שתינתן למי שנגזר עליו קנס ומאסר בצידו למקרה שלא ישולם הקנס.

"בהודעות דרישה במכתב רשום שיקבל החייב מן המרכז לגביית קנסות יופיעו מועד גזר הדין, סכום הקנס שלא שולם, קרן ופיגורים (החוב), ימי המאסר שנגזרו לריצוי חלף הקנס ככל שלא שולם ונקיבת תקופת זמן של 15 יום שבמהלכה ניתן להסדיר את החוב, או לפנות לבית המשפט שקבע את הקנס והמאסר לשם השגה בשאלה אם שולם הקנס, אם לא... יאמר במכתב הדרישה כי בידי החייב לפנות למרכז לגביית קנסות הן לשם בירור

וטענה כי החוב שולם על ידי הצגת אסמכתא או לשם בקשה לדחייה או פריסה של החוב בהתאם לסעיף 5ב לחוק המרכז לגביית קנסות. ניתן לומר את הדברים גם בדף נלווה לטפסים הקיימים (הכוונה מן הסתם בעיקר לטופס "דרישה לתשלום קנס" שבתוספת לחוק המרכזי, הכולל ממילא פירוט החוב) עוד בטרם תיקונם הפורמלי.

בינתיים נערכו תיקונים ב"תקנות המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, תשנ"ו - 1996, ונוסח טופס מיוחד לקנסות שבצידם מאסר חלף הקנס, הוא הנוסח שנמסר לידי העותר.

הטופס שנשלח לעותר ממלא אחר הנחיות בית המשפט העליון.

מהנספח לכתב התשובה, שכותרתו "הודעה בטרם הוצאת פקודת מאסר חלף קנס", פורט סכום הקנס, תוספת הפיגורים, יתרת ימי המאסר, הודגש בהודעה:

"למניעת הוצאת פקודת מאסר נגדך שלם או הסדר את חובך תוך 20 יום מיום מסירת אישור זה".

בהודעה, הובאה לידיעת העותר זכותו לפנות בכתב בבקשה להסדיר את חובו, לפרוס, לדחות את החוב או להפחית את תוספת הפיגורים, כל זאת בבקשה בכתב שתוגש תוך 20 יום.

בהודעה הוסברו לעותר האפשרויות השונות לתשלום החוב וכן האפשרות לבירור ולקבלת פרטים אודות החוב.

כמו כן, הוסברה לו זכותו לפנות בכתב תוך 20 יום למרכז לגביית קנסות או לבית המשפט שהטיל את הקנס והמאסר, בהשגה לפי סעיף 81 לחוק העונשין וכן האפשרות לעיכוב הליכי המאסר.

יחד עם ה"הודעה בטרם הוצאת פקודת מאסר" נמסרה לעותר "דרישה נוספת לתשלום קנס", בהתאם לסעיף 5 לחוק.

בהודעה נדרש העותר לשלם את חוב הקנס וכן הודעה לו האפשרות לפנות למרכז לגביית קנסות. דרישת התשלום הנוספת נמסרה לידי העותר ששהה בכלא ניצן.

צו המאסר נחתם על ידי השופט ביום **6/4/14**.

ביום **1/5/16** נשלחה לבית הסוהר צלמון הודעה להפעלת פקודת המאסר בשל אי תשלום קנס. העותר אישר בחתימת ידו את קבלת ההודעה.

הנחיות בית המשפט העליון, כפי שפורטו לעיל, הינן הנחיות לרשות המנהלית, אך לא לבית המשפט שגזר את דינו.

אין בסיס לטענת העותר שהחלטה שיפוטית נכנסת לתוקף רק 15 יום לאחר שבית המשפט חתם על פקודת המאסר.

המאסר הוטל על העותר על ידי בית המשפט שדן אותו לקנס, בהתאם להוראות סעיף 71(א) לחוק העונשין הקובע שבית המשפט הדן אדם לקנס, רשאי להטיל עליו מאסר עד שלוש שנים למקרה שהקנס כולו או מקצתו לא ישולם במועדו.

סעיף 71(ה) לחוק קובע כי מי שהוטל עליו מאסר בשל אי תשלום קנס, יישא אותו בנוסף לכל מאסר אחר, זולת אם הורה בית המשפט הוראה אחרת.

הוראת סעיף 129א' לחסד"פ (נוסח משולב), התשמ"ב-1982 אינה נוגעת לענייננו, שכן, הסעיף עוסק במי **שלא הוטל עליו מאסר במקום קנס**, בעת מתן גזר הדין, כאמור בסעיף 71 לחוק העונשין.

הוראות סעיף 129א' בכלל והוראת סעיף 129א(ג) בפרט, הקובעות כי צו מאסר שניתן לא יבוצע בטרם הומצאה לנדון התראה בכתב על כך לפחות 14 ימים מראש, מדברות צווים שניתנו שלא במסגרת סעיף 71 לחוק העונשין אלא במסגרת "צו מיוחד" שהוצא לבקשת היועץ המשפטי או נציגו, כאשר בית המשפט לא קבע בגזר הדין מאסר חלף קנס והחייב לא שילם את הקנס במועדו.

לא זה המקרה שבפנינו.

כאשר מדובר במאסר חלף קנס שניתן במסגרת גזר הדין כאמור בסעיף 71 לחוק העונשין, אין כל חובה לקיים דיון בבקשה למתן צו לביצוע המאסר, בנוכחות הנאשם ובא כוחו. די בכך שהם נכחו במעמד גזר הדין שהטיל את המאסר חלף הקנס.

גזר הדין שכלל מאסר חלף קנס ניתן בנוכחות העותר ובא כוחו. העותר פנה חודשים ארוכים לאחר שסיים לרצות את המאסר חלף הקנס.

הפסקת ריצוי עונש המאסר לצורך ריצוי המאסר חלף קנס נעשתה בהתאם לסעיף 46 לחוק העונשין הקובע:

"... היה בין תקופות המאסר מאסר בשל אי תשלום קנס, יישא אותו תחילה לפני כל מאסר פלילי אחר, ואם היה במאסר פלילי בעת שהוטל עליו מאסר בשל אי תשלום קנס, יופסק אותו מאסר לשם נשיאת המאסר בשל אי תשלום הקנס, וישוב וימשך משתם המאסר האמור".

בבש"פ 9098/15 אשרף ג'באר נ' מ"י, קובע בית המשפט העליון (כב' השופט זילברטל, בפרשו את הוראות סעיף 46 לחוק העונשין, פסקה שלישית לסעיף 6 לפסק הדין):

"כלומר, הכלל הוא שאדם שלא עמד בתשלום קנס שהוטל עליו ונקבעה תקופת מאסר שיהיה עליו לרצות ח לף תשלום הקנס - עליו לרצות עונש זה מיד (ההדגשה שלי, י.ב.) לאחר שהתברר כי לא עמד בתשלום הקנס. עם זאת, החוק מקנה לבית המשפט סמכות לחרוג מכלל זה ולעכב ביצועו של עונש, אך גם סמכות זו מוגבלת..."

במקרה שבפנינו, לא היתה כל פניה לבית המשפט או למרכז לגביית קנסות בטרם סיים העותר לרצות את מאסרו על אף שניתנה לו הודעה כנדרש.

ברע"ב 6201/11 ישראל טייב נ' שב"ס אישר בית המשפט העליון את קביעתו של ס.הנשיא בבית המשפט המחוזי, השופט טל, לפיה כיוון שהמבקש סיים לרצות את תקופת המאסר חלף הקנס "לא ניתן לבטל בדיעבד את תקופת מאסרו של המבקש אותה ריצה בגין הקנס", תוך הפניה לפס"ד בע"פ 1909/09 עזאיזה נ' מ"י, מאת הנשיאה בייניש. עוד נקבע, כי על אף שהמבקש לא הוחתם על טופס הפעלת פקודת המאסר, הוכח כדבעי כי ידע על הוצאתה ולא נקט כל צעד בעניינה עד לאחר שסיים לרצות את תקופת המאסר חלף קנס (ראו רע"ב 1104/11 עודה נ' שב"ס).

הלכה משרשת, שנקבעה עוד בהלכת "שעת" - בג"צ 60/83 שעת נ' שב"ס ועליה חזר בית המשפט העליון בעניין "עזאיזה" ובעניין "עודה", מנחה כי לאחר שנסתיימה תקופת המאסר חלף הקנס, לא ניתן היה עוד לשלם את הקנס ולבטלה למפרע.

מתן אפשרות בלתי מוגבלת להשבת גלגל הקנס והמאסר לאחר במועד בו בוחר האסיר לפי האינטרסים שלו, אינו רצוי ואינו משרת את האינטרס הציבורי.

כפי שציין ב"כ המשיבה אף על פי שפקודת המאסר נחתמה ביום 6/4/16 ונמסרה והודעה לעותר ביום 1/5/16, וצריך היה להפעילה מיידית, המתין הגורם המנהלי עד ליום 31/5/16, רק אז הופעלה פקודת המאסר בפועל והחל מניין הימים, כך שבכל מקרה הלכו לקראת העותר מעל ומעבר למתחייב על פי דין, אלא שהעותר שקט על שמריו, לא עשה דבר ופנה רק לאחר שסיים לרצות את עונש המאסר חלף קנס.

לפיכך, העתירה נדחית.

ניתנה היום, ד' שבט תשע"ז, 31 ינואר 2017, בהעדר הצדדים.